

Stanovisko Odborné sekce pro krajinu SZ k plánované výstavbě větrných turbín na území ČR

1. ÚVOD

Větrné turbíny se staly symbolem výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie. Po schválení garantovaných výkupních cen elektřiny vyráběné z obnovitelných zdrojů v zákoně č. 180/2005 Sb. o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a o změně některých zákonů ze dne 31. března 2005, začal v ČR velký zájem investorů o jejich výstavbu. Investoři do OZE se soustřeďují z podstatné části do větrných turbín, např. jen ČEZ v následujících 15 letech plánuje investovat do OZE 30 mld. Kč, z toho 20 mld. Kč do větrných turbín, na všechny ostatní OZE (biomasa, voda, sluneční energie, bioplyny, geotermální energie) tak zbývá pouhých 10 mld. Kč (www.aktualne.centrum.cz). Větrné turbíny ovšem způsobují velký zásah do krajiny a z hlediska ochrany jejího rázu jsou nejproblematictější. Využitelný potenciál ostatních obnovitelných zdrojů energie pro výrobu elektřiny na území ČR je přitom dle prognózy MŽP ČR (www.env.cz) 6x vyšší než u větrných turbín, i samotné spalování biomasy má využitelný potenciál 2,25x vyšší.

Dle prognóz Ministerstva životního prostředí ČR z r. 2004 (www.env.cz) by měly být větrnými turbínami v ČR v roce 2050 vyráběny 3,2 TWh elektrické energie ročně. Dle názorů nevládních organizací (např. Hnutí Duha – M. Ander in litt.) mají být větrnými turbínami vyráběny již před r. 2050 dokonce asi 4 TWh elektrické energie ročně. Státní energetická koncepce (schválená vládou ČR 10. 3. 2004) předpokládá výrobu 1,44 TWh elektrické energie z větrných turbín v roce 2025 i 2030.

Počítá se s výstavbou větrných turbín o průměrném instalovaném výkonu 2 MW. Při předpokládaném průměrném ročním využití výkonu větrných turbín v ČR na úrovni 14 % (Ryvolová 2006 – viz příloha č. 1) lze dovodit, že na území ČR by mělo být dle úvah MŽP a Hnutí Duha instalováno asi 1304 – 1631 těchto strojů. Pokud vyjdeme z předpokladů Státní energetické koncepce bylo by postaveno asi 587 větrných turbín.

V současnosti v ČR nastává přelomové období, kdy se připravuje výstavba mnoha set větrných elektráren. Dle periodika Alternativní energie č.6/2006 měla jen firma KV VENTI v r. 2006 rozpracováno v ČR 450 projektů, dle Ing. Šťastné z firmy ELDACO s.r.o. (Šťastná 2007 in litt.) je dnes v procesu EIA v ČR asi 600 větrných turbín. Dle Ing. Nondka (Nondka 2007) evidoval krajský úřad Ústeckého kraje jen v Krušných horách žádosti o výstavbu přes 600 ks větrných turbín. Děje se tak bez celostátní koncepce rozvoje obnovitelných zdrojů energie. Pokud vývoj nebude usměrňován, bude znamenat velké změny krajiny České republiky a bude mít dopad do ochrany avifauny. Environmentální hnutí i státní ochrana přírody a krajiny se v tomto případě dostává do sporu sama se sebou, neboť podpora větrné energie je z hlediska prevence globálních změn klimatu také logická. Soudíme však, že přínos rozsáhlého rozvoje větrné energetiky by nepřevážil negativa včetně neadekvátně silné změny krajinného rázu ČR. V případě VTE se přitom jedná o stavby se zpochybňovaným energetickým efektem. Tento stav vede odbornou sekci SZ Krajina k předloženým doporučením.

2. NÁVRHY DOPORUČENÍ:

1. Politicky i finančně podporovat především úspory elektrické energie, vzhledem k tomu, že žádný druh energie není zcela bezkonfliktní.
2. Zpracovat koncepci možného rozvoje obnovitelných zdrojů v ČR a nechat ji prověřit strategickou EIA (SEA).
3. Nechť MŽP ČR zpracuje a vydá obecný prováděcí předpis k §12 o ochraně krajinného rázu zákona 114/92 Sb. o ochraně přírody a krajiny nejpozději do konce roku 2008.
4. Než bude vydán prováděcí předpis k §12 zákona 114/92 Sb. upravit Metodický pokyn orgánům ochrany přírody týkající se hodnocení dopadu VTE na krajinný ráz tak, aby umožnil objektivizovat hodnocení dopadů výstavby VTE na krajinný ráz. Žádáme vypracování metodického pokynu tak, aby jeho text byl vyvážený z hlediska hodnocení přínosů a záporů VTE. Taktéž je nutné doplnit výčet typů území, kde výstavbu VTE nelze povolovat (viz dále – doporučení č. 10., 12 a 15.)
5. Je zapotřebí, aby stát vhodným způsobem zajistil odbornost a kvalitu hodnotitelů dopadů VTE na krajinný ráz.
6. Vyloučit výstavbu VTE ve velkoplošných zvláště chráněných územích a ptačích oblastech NATURA 2000, přírodních parcích a památkových zónách. Ve III. a IV. zónách při okrajích CHKO, v přírodních parcích a ptačích oblastech Natura 2000 by příslušný orgán ochrany přírody mohl v blízkosti industrializovaných území udělit výjimku za podmínky, že nedojde k významnějšímu narušení krajinného rázu ani biodiverzity.
7. V jedné farmě VTE ve venkovské krajině považujeme za vhodné realizovat pouze malé farmy ve smyslu metodických pokynů MŽP.
8. Podporovat vývoj VTE s různým designem a podporovat zbarvení stožáru VTE vhodné do okolní krajiny. (např.: zelené zbarvení paty stožáru VTE a jemně šedomodré mramorované zbarvení stroje.)
9. Vyloučit výstavbu VTE v maloplošných zvláště chráněných územích včetně evropsky významných lokalit soustavy NATURA 2000 a v prvcích územních systémů ekologické stability krajiny a podle povahy těchto území i v určitém pásmu kolem nich. S ohledem na předmět ochrany přírody (nejedná se o ochranu krajinného rázu) a s výjimkou území chránících avifaunu a netopýry, by toto pásmo bylo zpravidla úzké.
10. Požadujeme vymezení konfliktních tahových tras ptáků a lokalit s velkou hustotou ptactva a netopýrů a v nich VTE nestavět. Požadujeme podporu opatření omezujících negativní vliv VTE na ptactvo a netopýry.
11. Doporučujeme, aby MŽP stanovilo podmínky pro provoz VTE tak, aby v době největšího ohrožení ptáků a netopýrů byl provoz zastaven.
12. Zpracovávat další studie o vlivu vybudovaných větrných turbín na ptáky a netopýry, případně velký hmyz, pro poznání specifik těchto vztahů v různých podmínkách na území ČR. Při studiích před výstavbou a po výstavbě VTE je třeba zkoumat aktivitu netopýrů do vzdálenosti nejméně 1 km od plánované elektrárny a ptactvo do vzdálenosti 1,5 km po dobu nejméně 1 roku. Výsledky studií by měly směřovat k návrhu omezení negativních vlivů.

13. Doporučujeme další výstavbu větrných turbín v ČR dále politicky podporovat pouze tam, kde nemají negativní vliv na krajinný ráz a biodiverzitu. Po vyhodnocení přínosů a záporů současné vlny výstavby větrných turbín rozhodnout o dalším postupu.

Stanovisko projednala a schválila odborná sekce pro krajinu SZ na svých jednáních dne 8.9.2007 a 6.10.2007 v Brně.